

Seminarium nt. zastosowania doniczek torfowo-celulozowych przy zalesianiu nieużyków

Применение торфяно-целлюлозных горшков при лесных посадках на неудобьях

Seminar on the use of peat-cellulose potts in the afforestation of wastelands

W dniach 4—9. IX. 1967 r. odbyło się w Czechosłowacji, w Stacji Hodowli Lasu w Opočnie, seminarium zorganizowane w ramach prac RWPG w problemie I, „Opracowanie metod podwyższenia produktywności lasu”.

Tematem seminarium były wyniki badań przeprowadzonych w Czechosłowacji nad zastosowaniem doniczek torfowo-celulozowych przy zalesianiu powierzchni o bardzo niekorzystnych warunkach siedliskowych.

Obradom przewodniczył kand. nauk inż. V. Peřina. Oprócz gospodarzy w seminarium brali udział delegaci z Bułgarii, NRD, Polski, Rumunii, Węgier i Związku Radzieckiego. Wygłoszono następujące referaty:

- 1) inż. F. K o t y z a — „Problemy hodowli lasu w CSSR”;
- 2) k.n. inż. T. L o k v e n c — „Proces technologiczny hodowli i sadzenia sadzonek różnych gatunków drzew leśnych w doniczkach torfowo-celulozowych i jego ocena ekonomiczna”;
- 3) k.n. inż. V. D u š e k — „Intensywne metody hodowli sadzonek drzew leśnych”.

Dzięki referatom, filmom i pokazom terenowym uczestnicy seminarium zostali wszechstronnie zapoznani z wynikami badań nad metodą zalesień doniczkowych.

Metoda ta polega na sadzeniu w doniczkach siewek lub sadzonek, które po przyjęciu się i ukorzenieniu wysadza się następnie wraz z doniczkami na powierzchnie przeznaczone do zalesienia lub odnowienia.

Przeprowadzone w Czechosłowacji badania dotyczyły doniczek torfowo-celulozowych, wynalezionych w Norwegii i produkowanych pod nazwą „Jiffy Pots”. Są to doniczki cienkościenne (grub. ścianki ok. 2 mm), dość trwałe, produkowane w różnych rozmiarach. Dla potrzeb leśnictwa najodpowiedniejsze okazały się doniczki o górnej średnicy 10—11 cm.

Przybliżony skład tworzywa używanego do wyrobu tych doniczek jest następujący: torf sfagnowy — 70%, masa celulozowa — 27%, inne składniki (substancje wiążące, nawozy i mikroelementy) — 3%.

Doniczki „Jiffy Pots”, produkowane obecnie na licencji norweskiej

również we Francji, Finlandii i Danii, eksportowane są do ponad 80 krajów na całym świecie. Znajdują zastosowanie przede wszystkim w ogrodnictwie (produkcja warzyw i kwiatów) oraz przy zalesieniach.

W leśnictwie sadzonki doniczkowe stosuje się w najbardziej niekorzystnych warunkach siedliskowych, w których zalesienia zwykle wykazują duży ubytek sadzonek lub nawet całkowicie przepadają.

Zaletą tego sposobu sadzenia jest zabezpieczenie sadzonek przed uszkodzeniem systemu korzeniowego przy przesadzaniu, przyspieszenie przyjęcia się i wzrostu sadzonek, zmniejszenie do minimum liczby wypadów oraz możliwość sadzenia w ciągu całego okresu wegetacyjnego.

Sadzonki sadi się do doniczek wypełnionych glebą torfowo-kompostową w okresie spoczynku wegetacyjnego, a na wiosnę ustawia się je na grzędach w szkółce, podlewa i odpowiednio pielęgnuje. Po dobrym ukorzeniu się sadzonek w doniczkach, co trwa zwykle kilka miesięcy, można je wysadzać w uprawach. Transport doniczek z sadzonkami ze szkółki do miejsca zalesień odbywa się w skrzynkach mieszczących po 40 doniczek, przewożonych samochodem. Do transportu sadzonek na trudno dostępne powierzchnie w górach używa się w Czechosłowacji lekkiej, przenośnej kolejki linowej.

Efekty zalesień doniczkowych w trudnych warunkach siedliskowych wyróżniają się bardzo korzystnie w porównaniu z zalesieniami wykonanymi sposobem tradycyjnym. Na licznych przykładach wykazano, że udatność upraw założonych metodą doniczkową osiąga często 100%, i że odznaczają się one w pierwszych latach znacznie szybszym wzrostem niż uprawy zakładane zwykłym sposobem, które wykazują duży ubytek lub przepadają całkowicie. Stan ten znajduje swoje uzasadnienie w zgromadzonych w doniczkach substancjach odżywczych oraz w dobrze wykształconym i nieuszkodzonym systemie korzeniowym sadzonek doniczkowych, które dzięki temu nie przechodzą tzw. szoku po przesadzeniu.

Wysoka udatność upraw i szybki wzrost sadzonek wpływa na znaczne obniżenie nakładów na poprawki i pielęgnację upraw oraz umożliwia stosowanie luźniejszej więźby sadzenia.

Analiza ekonomiczna stosowania metody zalesień doniczkowych przeprowadzona w warunkach czechosłowackich wykazała, że w pierwszej fazie, tj. do wysadzenia sadzonek na uprawę, metoda ta jest znacznie kosztowniejsza od metody zalesień tradycyjnych. Jednak przy uwzględnieniu możliwości zmniejszenia liczby sadzonek na 1 ha upraw, wyeliminowania potrzeby dokonywania poprawek, mniejszych nakładów na pielęgnację upraw, możliwości przedłużenia okresu prac zalesieniowych oraz gwarancji uzyskania dobrze rosnących upraw w trudnych warunkach siedliskowych, metoda zalesień doniczkowych uznana została w Czechosłowacji za w pełni uzasadnioną ekonomicznie. Przy uwzględnieniu wszystkich wymienionych czynników stwierdzono, że w trudnych warunkach siedliskowych, w których poprzednio trzeba było stosować kosztowne zabiegi agromelioracyjne (np. donoszenie i podsypkę gleby pod sadzonki), koszty zalesień metodą doniczkową i tradycyjną są do siebie bardzo zbliżone.

Na podstawie przedstawionych przez stronę czechosłowacką wyników badań nad metodą zalesień przy użyciu doniczek torfowo-celulo-

zowych, stwierdzić można celowość jej stosowania również w określonych warunkach naszego leśnictwa. Metoda ta może znaleźć zastosowanie przede wszystkim przy zalesianiu nieużytków o najbardziej niekorzystnych warunkach wzrostu, jak np. strome, kamieniste zbocza, nieużytki położone w pobliżu górnej granicy lasu, stoki północne lub kotliny górskie, w których długo zalegający śnieg uniemożliwia zalesienia wiosenne, zwały poprzemysłowe, wydmy nadmorskie itp. Może być ona również przydatna przy poprawkach i uzupełnianiu upraw i plantacji cennych gatunków drzew oraz powierzchni doświadczalnych, na których chodzi o utrzymanie pełnej więźby i jednolitego wieku sadzonek.

Przed wprowadzeniem do praktyki leśnej omawianej metody na szerszą skalę, wydaje się celowe sprawdzenie jej w naszych warunkach co najmniej w formie prób półgospodarczych.

Ze względu na duże zainteresowanie importem doniczek torfowo-celulozowych niektórych krajów socjalistycznych oraz na możliwość ich zastosowania w kraju, zarówno w leśnictwie jak i w ogrodnictwie, byłoby pożądane rozważenie przez resort leśnictwa i przemysłu drzewnego celowości podjęcia w Polsce produkcji doniczek torfowo-celulozowych. Zlokalizowanie tej produkcji w zakładach przemysłu drzewnego uzasadnia fakt występowania na terenie lasów państwowych bogatych złóż torfowisk wysokich oraz dysponowanie odpadami pocelulozowymi, które mogą okazać się przydatne przy produkcji doniczek.

L. K. i W. S.